

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară
4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sânt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

De tot pe față!

II

Indrăsnețul baron Petrichevich merge în planurile sale de năbușire a desvoltării neamului românesc în aceste părți, mai departe decât mulți dintre chiar cei mai încornurați «patrioți».

Prin înființarea de bănci ungurești printe Români, dorește se «smulgă» poporul de sub înriurirea celor române, să-l facă sclav patrioților și scopurilor lor. Intră apoi cu totul în vederile Secuului Beksics Gustav, unul dintre cei mai nesătui potopitori (pe hârtie) de Români, și care spune în o carte nouă a sa, că în contra Românismului trebuie lucrat din greu la întărirea mării de Unguri de pe pusta Ungariei și a bălții de Secui din Ardeal, ca doar' să face și asta «mare» și se va întinde până să se împreune cândva-cândva cu cea de pe pustă! Dar' și până atunci pe întreg cuprinsul locuit de Români, trebuie bine înțepenită o întreagă galerie de stâlpi puternici (școale ungurești, oficii de tot felul ungurești, bănci, baionete de gendarmi, etc.), pe cari să se razime coperișul statului «național maghiar».

„Atunci apoi, exclamă patriotul baron, răpit de frumseța închipuirii, — atunci românismul va fi o naționalitate neprimejdioasă și nevinovată, care strimtorată între Ungurime și Secuime, se va alipi și ea la ungerie, chiar și în elementele sale cele mai extreme!»

Ear' pentru a putea ajunge la această srimtorare de moarte a Românilor, scriitorul articolului, nu se sfiește a propune mai multe mijloace de siluire din cele mai diavolești. Intre altele zice că:

„Pentru a putea ajunge în vre-o slujbă cât de neînsemnată, ajutată de stat, să se decreteze ca o cerință neîncungiurată, recunoașterea publică a suveranității statului național maghiar».

Și cerința aceasta să fie estinsă asupra tuturor așezămintelor publice: asupra oficianților din oficii, asupra profesorilor și învățătorilor dela școalele de stat și confesionale, a celor dela toate așezămintele de creștere (școli), asupra cărora statul doar' are drept de «controlă»!

Care va se zică: de voiu dori eu să ajung învățător ori profesor, fie și numai la școli confesionale, pe cari le plătește biserica mea națională și poporul ei, fără nici o para chioară dela guvern, — eu se fiu silit a face mai întâi în public declarația, că recunosc un neadevăr ce există în capul beților de șovinism unguresc: să recu-

nosc că acest stat e „stat național maghiar”, câtă vreme eu însumi prin ființa mea și a poporului meu, îmi desmint mărturisirea, adevărind chiar contrarul, că acesta e un stat «poliglot» locuit de mai multe popoare deosebite!

Și după-ce provoacă pe guvern, ca toate privilegiile ce i-se dau, să le folosească în acest scop, — șovinistul baron strigă:

«Se întărim statul național maghiar și prin aceea, că se spriginim seminția maghiară, venindu-i într'ajutor peste tot locul unde împregiurările o cer, și în lucrarea noastră aceasta — să nu ne dăm înapoi nici dela cele mai mari jertfe!»

«E datorința fiecărui Maghiar să înrîurească spre întărirea statului național maghiar și prin aceea, că cu banii de prisos, se cumpere moșii! Căci a cui e pământul, a aceluia e țeara!»

Eată cum au ajuns acești oameni să fie sfat, fără nici o sfiială. de tot pe față, în plin public și cu graiu înalt, asupra — perirei noastre!

Discuția lor e josnică din multe puncte de vedere, dintre care capul la toate e, o lacomie ignobilă față de tot ce avem noi: față de inșiși ființa noastră națională și față de averea noastră!

»A aceluia e țara, a cui e pământul» strigă ei. Guvernule dă dară ajutor seminției maghiare să ajungă stăpână pe «țeară», dând scăpătutului cutare și cutare bani, împrumut ori de pomană, să cumpere moșii, să cumpere «țară» pe seama nației tale! Ear' decumva n'ai bani, ia dela Român ca dare, și dă-i ungurașului cutare ca se cumpere tot dela el «țara»...

Acesta e înțelesul adevărat al răcnetului baronului. Și știe el de ce răcnește așa. Guvernul răzimat apoi pe astfel de «sfaturi», votează milioane de floreni Secuilor, lui «Kolozsvár», și altor paraziți de seminția «cavalerească», ca să-i «întărească», căci așa cer împregiurările, și în lucrarea de întărire a seminției «nu trebuie se ne dăm înapoi nici dela cele mai mari jertfe!»

Dar' n'am reprodus aceste cereri baronești, care pe un om sau neam modest, și doritor a trăi prin propria vrednicie, ear' nu din jaf asupra de-apropelului seu, l-ar face să roșească de rușine și se le respingă cu disgust, — nu le-am reprodus ca să le combatem ci mai mult pentru-ca oamenii nostri, inteligință și popor, să fie de cu vreme făcuți luători aminte asupra chipului nespus de îndrăsneț, în care se plănuiește pe viitor atacarea noastră.

Să se vadă cu câtă însuflețire acești oameni strigă: se facem totul pentru cucerirea nemaghiarilor și ingenuchiarea

lor, — ear' vându-le acestea, se ne întărim și noi tot mai mult în hotărîrea de-a nu ne da nici noi napoi, când ni-se cer, dela nici un fel de jertfe, pentru lucruri, prin cari putem întări seminția noastră românească, și o putem păstra și înainta!

Când ei vorbesc, scriu și fac, precum vedem că scriu și fac, noi încă tot se nu înțelegem care ne e datorința, cum sună pentru noi glasul vremii? Încă se nu înțelegem noi că e de lipsă se spriginim tot ce e românesc și se încungiurăm ce e străin, ce e cursă, ce e dușmănie nouă?

Se luăm pildă dela ei, și însuflețirii lor fanatice pentru ale lor lucruri, să răspundem cu o însuflețire cu nimic mai pe jos față de ale noastre trebuințe, și cu jertfire pentru ele!

O invitare

Înființarea unei Reuniuni cu menirea de a conlucra în acest jur, la promovarea progresului agricol, industrial și comercial, este o dorință generală a celor competenți în materie.

Până acuma legitimă, astăzi această dorință a devenit aproape imperativă.

Drept aceea, dând ascultare recerșărilor ce mi s'au făcut din mai multe părți, invit pe toți amicii acestei mișcări, la o consultare, ce se va ținea în acest obiect, Joi în 11 Martie 1897 st. n. după prânz la 4 ore în localul casinei române din loc.

Orăștie, la 1 Martie n. 1897.

Dr. Ioan Mihu.

Din graiurile profeților lor.

Să auzim astăzi și pe un al doilea bărbat, fruntaș între fruntași, ungar neaos, și foarte cu vază în sinul nației sale, pe Baronul Eötvös József, ce are renume de «adânc cugetător» și cap foarte luminat.

A trăit în timpurile (1813—1871) când nația ungurească avea într'adevăr bărbați mult mai luminați ca azi, când ea era condusă de Dedák și Eötvös de care e vorba, nu de câprarul millenar de panduri Bánffy. Eötvös e care a lucrat planul «legii de naționalități» ce avea să fie un început bun pentru «a face și altora loc pe terenul legii și al dreptății», vorba lui Vorösmarthy. Iși cunoștea foarte bine nația și poziția ei în această țeară, de aceea voia să o pornească pe o cale mai dreaptă prin legea de naționalități, dar' nu arare-ori se revolta vându-i aplicările ei egoiste și patimile lacomie ale mulțimii de gonitori după mărire pe ori-ce căi, fără privire la aceea, că oare n'o se ducă întreaga lor nație cu capul de părete prin nebunele lor făptuiri? De aceea, într'un roman al seu, «Karthausi», (căci Eötvös a scris mult, e și literat de frunte al lor), el zice:

«Oh, dar' oare dacă am privi odată în jur de noi în această țeară, unde neamul omenesc în jumătate de veac atâta a înain-

tat, ori cel puțin atâta s'a mișcat, unde s'au probat atâtea mijloace trimbuțate ca «neînșelătoare», și n'au reușit: nu va trebui să lăpădăm cu intristare dela noi ori-ce nădejde?»

«Când vedem toate aceste inimi mici cu ambiții mari, acel egoism de jos și uriaș, care trăește din înșelarea poporului; că scopul cel mare care toate le pune așa în mișcare, este pierderea ori dobândirea unui — scaun ministerial, atunci ce se mai zicem?»

«Și oare mai putem hrăni nădejde? (În aceea că la bine o să ajungă treburile nației «cavalești». Trad.) Cei-ce acum țin în mâinile lor soarta acestui neam, vor face acestia să înceteze suferințele lui? (Cum se nu! Și a neamului lor și și cele ale noastre, ei le dirig de minune spre tămăduire, dându-ne pe mâna jidovimii! Trad.)

«Acest neam pitic (va ajunge oare la bine?) cu micile sale destoinicii, care vorbește acolo unde ar trebui să lucreze, vrea să câștige acolo unde ar trebui să jertfească? (Adeca e sicut de tot la glavă! Tr.)

«Privește numai pe acești emulanți (cari luptă să se întreacă unii pe alții), ce aleargă după un scaun ministerial; privește marile număr al «partisanilor» lor, cari își așteaptă «folosul» mai dela unul, mai dela altul, cari lărmuesc și aplaudează, se bucură și se întristează, după-cum unul ori celalalt se apropie de țintă, și privește cum poporul în jurul lor, stă cu nepăsare și mirat de întrecerea asta, și știind că ori-care ar ajunge la țintă, dela nici unul n'are ce să aștepte: el nu cade în griji și nu se bucură, ci se uită și tace, — și oare n'o se țese stringă inima de gândul, că soarta nației zace în astfel de mâini?» Ect. ect. ect.

Vorbiau frumos bătrânii lor, și se siliau să lumineze nițel capetele speculanților alergători după posturi și scaune ministeriale, dar' cu încetarea lor din vieță, fiii și nepoții uitării i'au dat, și și puținul bine și începutul de dreptate ce ei îl porniseră, piticii de azi vor să-l șteargă, cât nici urmă de el să nu mai rămână! Azi din zeci de guri strigă, ca legea de naționalități, făcută de Eötvös și soții, să se scoată de tot din legile țării, îngăduințele date încă pe atunci și noué Nemaghiarilor, să fie măturate de pe lume!

Dacă Eötvös și alți bărbați cu vederi mai largi, i-ar vedea azi pe nepoștii lor ce lucrează, n'ar mai întreba că oare nu trebuie să desnădăduască de viitorul nației lor, cărmuită de atâția scâlciții, ci ar exclama negreșit: am desnădăduit!

Să nu desnădăduim însă noi Români. Căci chiar nebunia ce i-a cuprins, și furia bolnavă, e ce-i va duce la aceea de ce temere aveau bărbații lor cei mai cu cap decât haiducul de azi Bánffy și soții sei!

Pentru institutul de surdo-muți din Cluj.

Comitetul supraveghetor al institutului de surdo-muți din Cluj (institut regnicolar, pentru țara întreagă), a trimis și congregației comitatului nostru încă în anul trecut o rugare pentru ceva sprigin material.

Congregația însă, neavând ea nici un fond din care ar putea da astfel de ajutoare, a hotărît în adunarea s'a din urmă a anului trecut, să se îndrepteze cătră foile din comitat, ca ele să facă apel la public după ajutoare în favorul numitului institut.

Di vicișpan adresându-se și cătră foaia noastră în cauza aceasta, noi vestim despre aceasta pe onorații nostri cetitori, rugându-i ca acei cari vor binevoi, să trimită ajutoarele ce vor da ori vor aduna, și anume de-a dreptul d-lui vicișpan Hollaki Artur în Deva, însemnând pe coupon ca spre ce scop sânt trimise: »pentru institutul de surdo-muți din Cluj».

„ARDELEANA“
INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĂȘTIE.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului nostru, prin presenta se invită la
a XI-a adunare generală ordinară,
care se va ținea în 11 Martie 1897 st. n. după amiazi la 2 ore în localul institutului
(Piața-mare Nr. 2), cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul anual al Direcțiunii. 2. Raportul anual al comitetului de supraveghiere. 3. Statorirea bilanțului anual. 4. Împărțirea profitului curat. 5. Fixarea prețului biletelor de prezență pentru anul viitor.		6. Alegerea alor 2 membri în Direcțiune. 7. Eventuale propuneri făcute în temeiul §-lui 28 din statute. 8. Exmiterea alor 2 acționari, pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunare, sînt rugați a-și depune acțiunile la cassa institutului până la 10 Martie 1897.

Orăștie, la 29 Ianuarie 1897.

Direcțiunea.

CONTUL BILANȚULUI.

ACTIVE:			PASIVE:		
Cassa în numărar	13.213	14	Fonduri proprii:		
Efecte publice	40.588	—	Capital social:		
Efectele fondului de pensiuine	10.579	85	3000 acții à fl. 50	150.000 fl. — cr.	
Efectele fondului de zidire	11.090	62	Fond de rezervă	61.550 « 41 «	
Împrumuturi pe cambii cu giranți	448.639	62	Fond de pensiuine	10.579 « 85 «	
Împrumuturi pe cambii cu acop. hip.	220.803	50	Fond întru acop. perd.	7.707 « 87 «	
Împrumuturi pe ipotece	173.775	97	Fond de zidire	11.090 « 62 «	240.928 75
Împrumuturi pe obligațiuni cu caventi	126.468	55	Avansuri dela banca austro-ungară	25.400 fl. — cr.	
Împrumuturi pe efecte publice	1.098	—	Cambii reescomptate	97.130 « — «	
Realități	33.142 fl. 53 cr.		Depuneri spre fructificare	710.743 « 17 «	
după amortisare	142 « 53 «	33 000	Dividende neridicate	45 « — «	833.318 17
Mobilier	547 « 72 «		Interese anticipate pro 1897		10.651 84
după amortisare	54 « 77 «	492 95	Diverse conturi creditoare		2.086 24
Diverse conturi debitoare și interese restante	30.861	60	Profit curat		23.626 80
	1,110.611	80		1,110.611	80

CONTUL PROFITULUI ȘI PERDERILOR.

SPESE:			VENITE:		
Interese:			Profit transportat din anul trecut	794	59
pentru fondul de rezervă	2.344 fl. 94 cr.		Interese:		
« depuneri spre fructificare	35.441 « 40 «		dela împr. pe cambii cu giranți	39.509 fl. 92 cr.	
« cambii reescomptate	11.293 « 38 «	49.079 72	« « pe cambii cu acop. hip.	18.181 « 60 «	
Spese:			« « pe ipotece	15.588 « 62 «	
a) salarii și marce de prezență	8.069 fl. 39 cr.		« « pe oblig. cu caventi	12.282 « 48 «	
b) chirie, porto, tipărituri, diverse	2 388 « 01 «	10.457 40	« « pe efecte publice	91 « 02 «	
Contribuțiuni:			« efecte publice	2.188 « 86 «	87.842 50
directă	3.812 fl. 87 cr.		Provisiuni	16	91
de 10% la int. de dep. și comp. de timb.	3.673 « 29 «	7.486 16	Chirie	2.193	38
Amortisare:					
din realități	142 fl. 53 cr.				
din mobilier	54 « 77 «	197 30			
Profit curat	23.626	80			
	90.847	38		90.847	38

Orăștie, la 31 Decemvrie n. 1896.

Ioșif de Orbonaș m. p.,
membru în direcțiune.

Nicolau Vlad m. p.,
membru în direcțiune.

Dr. Ioan Mihu m. p.,
director executiv.

Nicolau Vilt m. p.,
prim-comptabil.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă.

Orăștie, la 28 Ianuarie 1897.

(176) 3—3

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Ioan Branga m. p.

Ioan Lazaroiu m. p.

Constantin Balou m. p.